

Список використаних джерел

1. Адамик О. В. Організація обліку виконання бюджету органами Пенсійного фонду України // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 5. – С. 36-42
2. Адамик О.В. Бюджетні асигнування та дотації суб'єктів державного сектора економіки: їх трактування з метою обліку та відмінності // Торгівля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць / [редакц. кол.: Апопій В. В., Куцик П. О., Шевчук В.О. та ін.].– Львів : Львівська комерційна академія, 2014. – Вип. 16. – 228 с. - С. 141-144. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozidily/Naukovi_Vydannya/Vydan_Torg/Docs/Torhivlya_komerts_pidpnyemnytstvo16.pdf#page=142
3. Адамик О.В. Власний капітал бюджетних установ у процесах уніфікації вітчизняних облікових систем державного сектора економіки до світових стандартів // Міжнародний збірник №2 (23). Секція Матеріали виступів на XI Міжнародну конференцію: «Економічні теорії як основа розвитку бухгалтерського обліку, аналізу і контролю». – 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/36639/38723>.
4. Дмитришин М.В. Моделі джерел фінансування вищих навчальних закладів різних країн світу // Науково-інформаційний вісник. Економіка. – 2014. – №9. – С. 305-311.

Серединська В.М.

к.е.н., доцент,

Загородна О.М.

к.е.н., доцент,

кафедра аудиту, ревізії та аналізу,

Тернопільський національний економічний університет,

м. Тернопіль, Україна

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Темпи розвитку підприємства, його платоспроможність і фінансова стійкість визначаються достатністю грошових засобів та синхронізацією грошових потоків. Результати управління потоками грошових коштів у значній мірі формують ділову репутацію підприємства. Відповідно виникає потреба в удосконаленні методичного інструментарію дослідження грошових потоків з метою обґрунтування управлінських рішень, спрямованих як на підвищення фінансових показників, так і на забезпечення високого рейтингу підприємства.

Необхідність розробки моделей управління грошовими потоками і відповідного методичного інструментарію його здійснення обумовлена наступними причинами:

по-перше, невизначеність і ризик ринкового середовища, високий рівень конкуренції, втрата ринків збуту, низька купівельна спроможність населення супроводжується втратою грошових активів підприємствами і, як наслідок – неможливість виконання ними своїх поточних зобов'язань;

по-друге, мінливість зовнішнього економічного середовища, динамічність економічних процесів вимагають швидкого реагування на ринкові зміни і, тим самим, підсилюють роль оперативного аналізу і контролю грошових засобів у системі фінансового менеджменту підприємств.

Серед основних проблем, що вимагають вирішення у системі оперативного регулювання грошових потоків є:

- несинхронність платежів – необхідність здійснення платежів може наступити швидше, ніж відбувається надходження грошових коштів на підприємство;
- незіставність платежів – сума платежів може бути більшою за обсяг грошових засобів, якими володіє підприємство;
- нерегулярність надходжень – сезонність може суттєво впливати на діяльність підприємства (наприклад, аграрний сектор);
- непередбачуваність – підвищення ризиків і зниження надійності прогнозів надходження грошових засобів, що особливо актуально у кризових умовах.

Для того, щоб вказані проблеми не виявилися фатальними для підприємства, керівництву необхідно приділяти значну увагу факторам формування грошових потоків. У цьому зв'язку важливим є виокремлення і систематизація факторів формування грошових потоків у системі оперативного управління ними на базі узагальнення існуючих концепцій.

Огляд економічної літератури щодо складу і змісту факторів формування грошових потоків дає можливість стверджувати про відсутність цілісного і комплексного підходу до їх вивчення. Запропонована система класифікації факторів, в основному, орієнтована на такі аспекти як: залежність від об'єкта дослідження (зовнішні, внутрішні); види діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова); рівень підпорядкованості (фактори першого, другого та *n*-го порядку) [1; 2; 3]. Суттєвим з точки зору практичного застосування є доповнення даного переліку класифікаційних ознак такими як: характер впливу; характер дії; широта дії; тривалість дії; міра деталізації; кількісний вимір; результат дії; сегментація контрагентів за каналами збуту, категоріями, стадіями взаємовідносин з ними.

У системі зовнішніх факторів основними є: темпи і тенденції розвитку кон'юнктури товарного і фондового ринків, система оподаткування підприємства, особливості та строки надання товарного кредиту покупцям, умови та порядок розрахунків з контрагентами, можливість і вартість отримання кредитних ресурсів і т.п.

До внутрішніх факторів відносять: етапи життєвого циклу підприємства і їх ідентифікація, тривалість операційного циклу, сезонний характер виробництва та продажу продукції, необхідність реалізації програм капітального інвестування, амортизаційну політику, рівень коефіцієнта операційного важеля, фінансовий менталітет власників підприємства і т.п.

Деталізація діяльності на операційну, інвестиційну, фінансову веде до необхідності виокремлення факторів, які формують грошові потоки щодо обслуговуванню цих видів діяльності.

Факторами формування грошового потоку від операційної діяльності є: митна і податкова політики держави, валютне регулювання, кон'юнктура товарного ринку та ринку праці, тривалість виробничого циклу, форми і системи оплати праці, залежність від постачальників, покупців, структура собівартості і рівень витрат, життєвий цикл продукції тощо.

Фактори, що здійснюють вплив на грошові потоки від інвестиційної діяльності включають: правове регулювання інвестиційної діяльності, кон'юнктуру ситуацію на ринку основних засобів, інвестиційну політику держави, інноваційний потенціал підприємства, його стратегічні цілі, амортизаційну, інвестиційну політики та ін.

Грошові потоки від фінансової діяльності та їх збалансованість визначають: валютне та правове регулювання обігу фінансових інструментів, фінансова політика банків, кон'юнктура фондового ринку, рівень інфляції, дивідендна політика підприємства, вартість капіталу, фінансовий стан та рівень кредитоспроможності підприємства та ін.

За характером впливу на грошові потоки фактори доцільно класифікувати на основні і другорядні. До основних належать ті фактори, які здійснюють вирішальний вплив на грошові потоки, тому їх треба вивчати у першу чергу, всі інші – другорядні.

Класифікація факторів за характером дії передбачає їх групування на об'єктивні і суб'єктивні. До об'єктивних факторів належать: політична ситуація в країні, циклічність економічного розвитку, законодавчі норми, що регулюють готівковий і безготівковий обіг у країні. На відміну від об'єктивних, суб'єктивні фактори тісно пов'язані з конкретною діяльністю людини, цілком залежать від неї. До них слід віднести: ефективність використання ресурсів, організаційно-технічний рівень виробництва, тривалість виробничого циклу, цінову, кредитну та амортизаційну політики та ін. Однак, слід врахувати, що розуміння об'єктивних факторів і вмиле їх застосування у практиці менеджменту можна вважати явищем суб'єктивного порядку.

За широтою дії фактори, що впливають на грошові потоки можуть бути класифіковані на загальні та специфічні. Загальні фактори притаманні всім без винятку підприємствам незалежно від видів економічної діяльності, наприклад, рівень інфляції, циклічність економічного розвитку, державна податкова політика. Специфічні – діють на окремих підприємствах і стосуються окремих видів діяльності, наприклад сезонність виробництва, стадії життєвого циклу, рівень розвитку галузі та тенденції зміни її прибутковості тощо.

За тривалістю дії на грошові потоки необхідно виокремити постійно і тимчасово діючі фактори. Постійні фактори впливають на грошові потоки, і зокрема, на їх збалансованість, безперервно, протягом аналізованого періоду. Вплив тимчасово діючих факторів обмежується певним періодом, наприклад, стан кон'юнктури товарного ринку, рівень інвестиційної активності підприємства, певні стадії життєвого циклу підприємства і т.п..

За мірою деталізації фактори слід групувати на складні (комплексні) і прості (елементні). Більшість факторів, що впливають на грошові потоки, за своїм складом є складними (комплексними), бо виникають через комплекс причин. Прості фактори не можна розкласти на складові. Прикладом складного фактора є тривалість обороту дебіторської заборгованості, простого – тривалість звітного періоду.

Не менш важливо враховувати при організації управління грошовими потоками та забезпечення їх збалансованості поділ факторів на кількісні та якісні. Перші з них мають фізичні одиниці виміру і об'єктивно обґрунтовані методики розрахунку. Наприклад, інфляція, яка пов'язана з підвищенням цін, супроводжується зниженням купівельної спроможності грошової одиниці. Тому вартість грошей у майбутньому буде нижчою, ніж їх теперішня вартість. Якісні фактори, що впливають на грошові потоки базуються на суб'єктивному оцінюванні і вимагають особливого підходу до визначення їх впливу. Наприклад, якість системи фінансового, управлінського обліку та звітності, кваліфікація управлінського персоналу, швидкість реакції на ринкову кон'юнктуру, ступінь конкуренції, політична ситуація в країні та ін.

За результатом дії на грошові потоки можна виділити фактори позитивні та негативні. Позитивні – сприяють збалансованості грошових потоків, а негативні – викликають диспропорції у їх формуванні.

Виокремлення грошових потоків за сегментацією контрагентів (клієнтів) є важливим в умовах жорсткої конкуренції, адже витрати на залучення нових клієнтів є вищими, ніж витрати на утримання існуючих Клієнтів можна поділити за каналами збуту (гуртовий, роздрібний), за обсягом отриманого доходу, за характером і кількістю торговельних мереж, за методами продажу (прямий продаж, через третіх осіб), за правовою ознакою (юридичні та фізичні особи). Таке групування дозволяє, на основі постійного моніторингу та аналізу отриманої інформації про наявного клієнта, діагностувати стадію взаємовідносин з ним (постійний, періодичний, разовий, втрачений клієнт), виокремити ознаки погіршення. Реалізація продукції фізичним і юридичним особам принципово різниться формами обслуговування та залучення клієнтів, інформаційним забезпеченням, системою знижок тощо. Продажі юридичним особам легше відстежити і оцінити за стадіями взаємовідносин, у той час, коли таку оцінку продажів фізичним особам здійснити недоцільно або неможливо

через високу трудомісткість. Однак така обставина не повинна приводити до ігнорування вказаної групи клієнтів. Цілком очевидно, що за умов незадоволеності споживачів обсяг позитивних грошових потоків знизиться і ефективність діяльності погіршиться. Таким чином, наявність постійних клієнтів та налагодження з ними партнерських відносин сприяє підвищенню рівня фінансової стійкості, конкурентоспроможності підприємства та збільшує обсяг надходження грошових коштів.

Варто наголосити, що вивчення системи факторів формування грошових потоків має значне теоретичне і практичне значення. З позиції теорії, знання факторів необхідне для розуміння суті грошового потоку, його структурної динаміки, розроблення шляхів оптимізації. З практичної точки зору, знання сукупності факторів і причин, що вплинули (чи впливатимуть) на формування і динаміку грошових потоків, дає можливість не тільки правильно оцінити результати фінансового управління, але й коригувати грошові потоки для досягнення бажаних результатів.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс./ И.А. Бланк – К.: Ника-Центр, 1999. – 528 с.
2. Єрешко Ю. О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії / Ю. О. Єрешко // Формування ринкових відносин в Україні. – К., 2011. – № 4 (119). – С. 39–43.
3. Перловська Н. В. Вдосконалення аналітичного інструментарію моніторингу правління грошовими потоками підприємства / Н. В. Перловська // Реформування економіки України: стан та перспективи. – К., 2008. – С.115–117.

Сисюк С. В.

к.е.н., доцент,
кафедра обліку в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА УПРАВЛІННЯ ЯК ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА ОБЛІКОВИХ ДАНИХ

Управління діяльністю суб'єктів господарювання в сучасних умовах вимагає наявності якісної інформаційної бази прийняття рішень. Для її формування важливо володіти відповідними ресурсами (фінансовим, організаційним, технічним, кадровим), а також різними іншими видами забезпечення. Актуальність дослідження проблем і перспектив удосконалення інформаційної бази управління посилюється у зв'язку з розвитком конкуренції та нестабільністю економічного середовища діяльності.

Така проблематика достатньо часто дискутується в наукових публікаціях. Без перебільшення можна стверджувати, що прямо чи опосередковано, цю проблему прагнуть вирішити усі автори, котрі досліджують питання обліку. Зазвичай завданням досліджень названих об'єктів є не просто його удосконалення, а удосконалення з метою підвищення якості інформаційної бази управління.

Загалом доцільно звернути увагу на різні спрямування шляхів поліпшення інформаційної бази управління. Так, багато науковців свої розробки пов'язують з пошуком шляхів удосконалення методики обліку різних об'єктів і галузей. До їх числа належать М.І. Боднар, З.В. Гуцайлюк, Л.О. Гуцайлюк, В.А. Дерій, З.-М.В. Задорожний, Л.М. Кіндрацька, О.Е. Кузмінська, Ю.А. Кузьмінський, Я.Д. Крупка, Л.Г. Ловінська,